

5. Налагодження співпраці зі службою безпеки банків та підприємств та судовою системою.

Список бібліографічних посилань

1. Проблеми українського суспільства: кіберзлочинність - PDF Free Download. Enjoy free comfortable tools to publish, exchange, and share any kind of documents online!. URL: <https://docplayer.net/71413983-Problemi-ukrayinskogo-suspilstva-kiberzlochinnist.html> (дата звернення: 10.04.2023).

2. Протидія кіберзлочинності в фінансово-банківській сфері - PDF Free Download. Enjoy free comfortable tools to publish, exchange, and share any kind of documents online!. URL: <https://docplayer.net/48379249-Protidiya-kiberzlochinnosti-v-finansovo-bankivskisferi.html> (дата звернення: 10.04.2023).

Одержано 12.04.2023

Софія Дмитрівна ПЕРЕПЕЛІЦИНА,

курсантка навчальної групи Ф1-305

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Сьогоднішні події в Україні стають все більш напруженими. Багато громадян, які знаходяться на тимчасово окупованій території перейшли на сторону країни-агресора. Саме тому постає питання про притягнення таких громадян до кримінальної відповідальності.

3 березня Верховною Радою України прийнятий і 15 березня 2022 р. набув чинності Закон № 2108-ІХ, яким включено до Кримінального кодексу України нову статтю 111-1 «Колабораційна діяльність», що охопила значну кількість складів кримінальних правопорушень щодо співпраці з державою-агресором [1].

Колабораційна діяльність — це публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України або публічні заклики громадянином України до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора, до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною

адміністрацією держави-агресора, до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України.

Майже будь-яка діяльність працівників, пов'язана із співпрацею або підтримкою окупантів, може розцінюватися, як колабораційна діяльність, і каратись позбавленням волі, в тому числі:

- передача окупантам матеріальних ресурсів;
- провадження господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором, незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території;
- добровільне зайняття працівником посади, пов'язаної з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій у незаконних органах влади окупантів;
- добровільне зайняття посади в незаконних судових або правоохоронних органах, створених окупантами;
- участь в організації та проведенні незаконних виборів або референдумів, організація та проведення заходів політичного характеру;
- здійснення інформаційної діяльності, спрямованих на підтримку держави-агресора, активна участь у таких заходах [2].

Багато правників, вважають, що окремі форми колабораціонізму потребують можливого уточнення або виключення. Такі форми вчинення кримінального правопорушення насамперед дублюють форми державної зради. Тому ст. 111-1 Кримінального Кодексу України «Колабораційна діяльність» потребує доопрацювання.

В. Кузнецов пропонує передбачити в новій частині 9 ст. 111-1 КК України заохочувальну норму подібну до ч. 3 ст. 111 КК України. Це обґрунтовано тим, що зрадник може бути звільнений від кримінальної відповідальності, а менш тяжке правопорушення – колабораціонізм не дає винному такої можливості. Також запропоновано змінити назву Розділу 1 Особливої частини КК України на «Кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки» та передбачити в санкціях частин 1 та 2 ст. 111-1 КК України альтернативне основне покарання; визначити громадянина України суб'єктом в усіх складах кримінальних правопорушень, передбачених частинами 1-7 ст. 111-1 КК України; виключити вказівку на «добровільність співпраці» в частинах 2, 5, 7 ст. 111-1 КК України; такі форми колабораційної діяльності, які передбачені у частині четвертій ст. 111-1 КК України, уточнити за рахунок опису конкретних наслідків для національної безпеки [3].

Виконавчий директор української Гельсінської спілки Олександр Павліченко вважає, що вказаний закон потребує перео-

працювання. Крім того, за його словами, складно буде притягнути до відповідальності за колабораціонізм осіб, які поширювали відео та дописи у соцмережах. На кого думку, докази мають бути сформовані після 15-го березня. Тобто ця норма не працює ретроспективно. І ті, хто вчиняв такі дії і вони були зафіксовані навіть на відео чи поширені в інтернеті — вони закриті для переслідування, бо закон немає ретроспективної дії [4].

Суддя ККС ВС Микола Мазур пояснює, що найбільш проблемним є розмежування складів злочинів, про які йдеться в ст. 436-2 КК України «Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників» і ст. 111-1 КК України «Колабораційна діяльність». Окремі формулювання цих статей є або ідентичними, або дуже схожими. На думку науковців, така ситуація є законодавчою помилкою, адже ці дві статті були доповнені двома різними законами, прийнятими в один день.

За ст. 436-2 КК України, окрім виправдовування, визнання правомірною, злочином є заперечення збройної агресії РФ проти України тимчасової окупації частини території України. За ст. 111-1 КК України – публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України. Для розмежування цих статей Микола Мазур радить уважно в кожному конкретному випадку порівнювати предмет обвинувачення, адже певні відмінності все ж є. Також треба мати на увазі, що за ст. 111-1 КК України спеціальний суб'єкт – це громадянин України, водночас за ст. 436-2 КК України – суб'єкт загальний, в тому числі особа без громадянства та іноземець [5].

На думку науковців, заперечення збройної агресії РФ чи тимчасової окупації має кваліфікуватися як колабораціонізм за умови, якщо буде встановлений елемент співпраці з державою-агресором чи окупаційною адміністрацією. А в інших випадках, коли такого елемента співпраці не встановлено, то дії мають кваліфікуватися за ст. 436-2 КК України [5].

Отже, колабораціонізм – це співпраця населення з ворогом в інтересах загарбника на шкоду самій державі чи її союзників, за що передбачена кримінальна відповідальність. В Україні санкції за дані діяння збільшилися у зв'язку з повномасштабним вторгненням на територіальну цілісність та суверенітет держави країною-агресором. Також можна зробити висновок, що дійсно ст. 111-1 Кримінального кодексу України «Колабораційна діяльність»

потребує доопрацювання. Насамперед, треба розмежувати склади державної зради та колабораційної діяльності в частині переходу на бік ворога в умовах воєнного стану.

Список бібліографічних посилань

1. Кравчук О., Бондаренко М. Колабораційна діяльність: аналіз нової статті 111-1 Кримінального кодексу України. *Вектор прав людини*. 2022. 10 червня. URL: <https://hrvector.org/podiyi/22-03-20-mbo> (дата звернення: 18.03.2023).

2. Швець Р. Що таке колабораційна діяльність працівників? / Безоплатна правова допомога. 2022. 06 червня. URL: <https://bratslav-rada.gov.ua/news/30827-shho-take-kolaboraciina-diialnist-pracivnikiv> (дата звернення: 18.03.2023).

3. Кузнецов В. Кримінальна відповідальність за колабораційну діяльність як новий виклик сьогодення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2022. Вип. 70. С. 374–381.

4. Яворович Т. Що не так із законом про колабораціонізм? *Суспільне Новини*. 2022. 3 травня. URL: <https://www.google.com/amp/s/suspilne.media/amp/235161-so-ne-tak-iz-zakonom-pro-kolaboracionizm-poasnue-direktor-ukrainskoi-gelsinskoj-spilki/> (дата звернення: 24.03.2023).

5. Мазур М. Воєнні злочини РФ / Верховний Суд. 2022. 7 жовтня. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1330973/> (дата звернення: 24.03.2023).

Одержано 08.04.2023

Каріна Володимирівна ПЕЧОРА,

здобувач наукового ступеня доктора філософії

кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань

Національної академії внутрішніх справ

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ТОРГІВЛІ ВАЛЮТНИМИ ЦІННОСТЯМИ

Глобалізаційні виклики сучасності та суспільні перетворення в Україні вимагають поглиблення та інтенсифікації процесів трансформації публічного адміністрування в Україні. У трансформаційних процесах вітчизняного публічного управління можливо прослідкувати певні тенденції та напрямки змін до європеїзації